

**INP
PAN**

Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk
ul. Nowy Świat 72
00-330 Warszawa

**LAW AND POLITICAL ECONOMY – CENTRAL AND EASTERN
EUROPEAN PERSPECTIVES
(21 marca 2022 r.)**

Zapraszamy do nadsyłania zgłoszeń na konferencję „Law and Political Economy – Central And Eastern European Perspectives”, organizowaną przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Konferencja odbędzie się 21 marca 2022 r. w formie online.

Idea konferencji

Współzależność między prawem i współczesnym modelem kapitalizmu jest od dawna przedmiotem dyskusji w naukach społecznych. Wobec pogłębiających się nierówności, nawracających kryzysów i pogarszającego się stanu środowiska naturalnego dotychczasowy sposób rozumienia tej relacji znalazł się jednak w poważnym kryzysie i wymaga przemyślenia na nowo. Taka refleksja powinna dotyczyć, po pierwsze, konstytutywnej roli prawa w gospodarce – a więc tego, w jaki sposób instytucje prawa wyznaczają ramy funkcjonowania podmiotów i mechanizmów gospodarki rynkowej. Dotyczy to zwłaszcza pytania, w jakich aspektach prawo powinno tworzyć swobodę jej podmiotów, a w jakich obejmować ochroną pewne wartości lub grupy społeczne. Po drugie, przemyślenie relacji między prawem a kapitalizmem wymaga także lepszego zrozumienia, w jaki sposób prawo we współczesnych realiach staje się narzędziem władzy w rękach silniejszych uczestników obrotu oraz jako (jak określiła to niedawno Katharina Pistor) „kod kapitału” pozwala na umacnianie siły rynkowej i sterowanie dystrybucją zasobów w społeczeństwie.

Współczesne zjawiska wymagają, innymi słowy, spojrzenia na prawo z perspektywy jego ekonomii politycznej (*political economy*) i odpowiedzi na pytanie o wizję społeczeństwa i rynku, któremu chce ono służyć. Prawo i ekonomia polityczna (*Law & Political Economy*, LPE) to zyskujące popularność w ostatnich latach podejście do badań prawnych, które zwraca uwagę na dystrybucyjne konsekwencje obowiązującego prawa. Innymi słowy, LPE koncentruje się na tym, w jaki sposób prawo jest narzędziem, które dystrybuuje i umacnia władzę i nierówności (Britton-Purdy, Grewal, Kapczynski i Rahman, 2020). Jednym z takich narzędzi jest ograniczona odpowiedzialność w spółkach handlowych, która wyłącza z zakresu odpowiedzialności przedsiębiorców społeczne i środowiskowe konsekwencje ich działań. LPE jako podejście badawcze i analityczne podważa tym samym zastosowanie kategorii takich jak efektywność czy pozory neutralności, które stosuje wobec prawa dominująca metoda łącząca kwestie ekonomiczne i prawne, czyli ekonomiczna analiza prawa.

Z perspektywy Europy Środkowej i Wschodniej, problemy współzależności prawa i modelu kapitalistycznego przybierają szczególną postać ze względu na wciąż niedawną transformację gospodarczą. Pewne zjawiska, na które zwraca uwagę podejście LPE (np. nierówności społecznych oraz instrumentalizacja prawa przez uczestników obrotu) występują tu niekiedy w bardziej intensywnej postaci niż ma to miejsce w państwach o dłuższej tradycji gospodarki rynkowej i ustroju demokratycznego. Przykładowo, słabe mechanizmy rozliczalności

**INP
PAN**

Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk
ul. Nowy Świat 72
00-330 Warszawa

(*accountability*) i mniej rozwinięte zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego osłabiają możliwość efektywnej decentralizacji władzy w gospodarce. Rola, jaką w tym kontekście odgrywa członkostwo krajów Europy Środkowej i Wschodniej w UE, jest bardziej złożona niż czasem zakłada się z zachodnioeuropejskiej perspektywy. Wstąpienie do UE stało się tu jednocześnie kolejnym poziomem transformacji społecznej i ekonomicznej. Podczas gdy prawo UE zmierza przede wszystkim do wzmocnienia gospodarczej integracji państw członkowskich, z perspektywy Europy Środkowej i Wschodniej jest ono także w wielu wypadkach nośnikiem nowych wartości i idei (np. silniejszego zwrócenia uwagi na konieczność ochrony słabszych uczestników obrotu).

W tym kontekście, konferencja ma na celu poszerzenie dyskusji wśród badaczy z Polski i innych państw Europy Środkowej i Wschodniej na temat politycznego wymiaru prawa i jego stosowania w specyficznych realiach transformacji gospodarczej i społecznej regionu. Szczególna uwaga w tym zakresie będzie poświęcona roli, jaką prawo – w tym alokacja uprawnień, sposób ich tworzenia i wpływ na dystrybucję zasobów – odgrywa w kształtowaniu rynku.

Wykład otwierający konferencję wygłosi prof. Christian Joerges, profesor emeritus prawa na Hertie School (Berlin), autor licznych publikacji z zakresu prawa gospodarczego Unii i kryzysów targających wspólnotą.

Zakres tematyczny

W polu zainteresowania konferencji leżą wszystkie tematy związane z ekonomią polityczną stosowaną do analizy zjawisk prawnych. Dotyczy to zarówno ogólnych problemów LPE, analizowanych przez badaczy z Europy Środkowej i Wschodniej, jak również problemów charakterystycznych dla tego regionu – z perspektywy jego historycznych doświadczeń i współczesnych realiów. Przykładowe problemy, które mogą być poruszane w ramach konferencji, to:

- prawo a dystrybucja dóbr (*wealth distribution*) w społeczeństwie i na rynku
- regulacja rynku a zrównoważony rozwój
- struktura systemu prawa a kapitalizm
- liberalizm, neoliberalizm, interwencjonizm, protekcjonizm – wpływ na myślenie o relacji prawa i rynku
- prawo a nierówności społeczne
- prawo a ochrona wrażliwych stron (konsumentów)
- sąd: między neutralnym arbitrem a aktywnym uczestnikiem polityki regulacyjnej (regulatory policy)
- ekonomia polityczna regulacji rynku cyfrowego
- ekonomia polityczna regulacji rynku finansowego
- prawo i ekonomia polityczna a ekonomiczna analiza prawa

Pod względem metodologicznym, zgłaszane referaty mogą przyjmować perspektywę prawną lub sięgać do dorobku innych nauk społecznych – zwłaszcza ekonomii, socjologii i nauk politycznych.

**INP
PAN**

Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk
ul. Nowy Świat 72
00-330 Warszawa

Zgłoszenie na konferencję

Prosimy wszystkich zainteresowanych udziałem w konferencji o nadesłanie tytułu wystąpienia i jego abstraktu (**maksymalnie 1000 słów**) na adres: lpe@inp.pan.pl do 10 grudnia 2021 r.

Do końca grudnia autorzy wybranych zgłoszeń otrzymają zaproszenie do wygłoszenia wystąpienia oraz do przesłania roboczej wersji jego tekstu przed terminem. Referaty wygłoszone na konferencji zostaną zamieszczone w publikacji pokonferencyjnej.

Organizatorzy

dr Mateusz Grochowski

*Instytut Nauk Prawnych PAN,
Max Planck Institute for Comparative
and International Private Law*

dr Agnieszka Smoleńska

*Instytut Nauk Prawnych PAN,
European Banking Institute*